

МУНИЦИПАЛЬНОЕ БЮДЖЕТНОЕ ДОШКОЛЬНОЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ

Детский сад №51 «Кэскил» городского округа город Якутск имени Е.Г.Корниловой.

Перспективный план
работы МО старших групп
«Өркөн», «Тиинчээн», “Үнүгэсчээн”

воспитатель:

Сосина Е.А.

2021-2022 уч.г.

Сыала:

Оџо айылџаттан ылбыт айдарыытын арыяр, дџоџурун сайыннарар, инники олоџор туһанарыгар сатабыллаах киһи буола улаатарыгар саха төрүт дьарыктарын сэргиир-сэнээрэр киэн эйгэни тэрийиигэ олук ууруу.

Соруктар:

- Оџону норуот төрүт үөрэџэр, култууратыгар тирэџирэн иитии, сайыннарыы:
- 5-6 саастаах оџо сайдыытыгар төрөппүт, иитээччи, тулалыыр эйгэ, оџо сыһыаннарын ситэрсиилэригэр олук ууруу;
- иитии-үөрэтии икки ис хоһоонун биир кэлим тутан, уһуйан сайыннаран бастакы олугун ууруу.
- Ийэ дойдутугар бэриниилээх, кинини араначчылыыр, көмүскүүр күүстээх киһи тахсарыгар олук ууруу
- Арасыйа гражданина буоларын хааччыйы.

Төрүт билиигэ тирэџири: Уһуйуу диэн тылынан ыйан-кэрдэн, ирдээн, модьуйан энин иитэртэн-үөрэтэртэн атын ньыма. Былыргыга идэлээх киһи идэтигэр уһуйар: (уус идэтэ, ырыаһыт-ырыаџа, үнкүүһүт-үнкүүгэ). Уһуйар киһи талаана тахсыбыт, ортону үрдүнэн маастар таһымнаах буолар. Оттон уһуйуллааччы кинини кытта биир тыллаах, биир тыыннаах, биир дьарыктаах буолар. Уһуйуу кэмин уһуна идэ уратытыттан, уһуйуллааччы бэлэмиттэн, төһө ылынарыттан тутулуктанар. Кинилэр биир үлэни-дьарыгы иккиэн бииргэ толороллор, ол кэмнэ уһуйуу, уһуйулуу барар. “Сатабыллаах оџону иитии”

1. Айыы уерэџэ. Ытык-Куел А.К. Бочоруков, Л.А. Афанасьева. 1991с.
2. Мин дойдум-Олонхо дойдута. Е.П. Чехордуна. Дь.2006с.
3. Тулукчаан-оџо сайдар туьулгэтэ. М.Е.Дьячковская.2012с.
4. Айыы уерэџэ. Тэрис. В.В. Илларионов, В.М.Никифоров. Дь.1993с.
5. Оџо бодоруџа уерэниитэ. В.В. Аммосов.Дь.1995с.
6. Олонхо-эти-сиини эрчийии. Н.В. Чехордуна, А.С. Ефимова.,Т.В. Старостина.Дь2009с.
7. Саха терут оонньуулар. А.С. Федоров.Дь.2011с.

<p>Ытыллар кэмэ</p>	<p>Эти-хааны чэбдигирдэр хамсаныылар (эрчиллиилэр)</p>	<p>Дьуһуурустуба</p>	<p>Күннээби тутулга үлэ кириитэ</p>	<p>Төрөпүтү кытта үлэ (аба уолунаан; ийэ кыһынаан; эбээ, эһээ сиэнинээн)</p>	<p>Куруһуок үлэтэ (иитээччи бэйэтин куруһуога)</p>
<p>Балаҕан ыйа</p>	<p>Оҕо сарсыарда этин-сиини чэбдигирдэн эрчиллиилэри толорор</p> <p>Олонхо эти- сиини эрчийи онотторуу</p>	<p>“Үлэни болҕойбот куһаҕан” дьуһуурустуба кэмигэр сэһэргэһиини киллэри</p> <p>Күннээби аһылыкка остуол тардыыга, хомуйууга</p> <p>“Үлэ киһини- киэргэтэр”, өс хоһоонун туттан киллэрэн биэри</p>	<p>“Малы—салы оннугар уурбат анныы” – оонньуулар, дьарыктар кэннэ бэйэлэрин кэннэ көрүнэн, хараныыга, хомунууларыгар болҕомто ууран өйдөтүү</p> <p>“Киһи өйүнэн-санаатынан тугу эрэ ыйдангардан, илиитинэн-атабынан тугу эмэ онорон-олорор дииллэр” –оруоллаах оонньууга киллэри</p> <p>Сэһэргэһи: “Үлэбэ ыһыллаҕас буолуу куһаҕан”</p> <p>“Уйгуну олохсутуу” – айылҕа муннугар, цветникка баар уунээйилэри керуу- харайыы, сибэкки сиэмэтин хомуйуу, буору, бебу-сыыы ыраастаабын</p> <p>Дьонун кытары сылдьар,</p>	<p>Дьэ кэргэннэ оҕону сиэр-майгы өттүнэн ийтиигэ сүбэлэр</p> <p>“Иһирэх ийэлэр түмсүүлэрэ”</p> <p>“Талаана-тахсыбыт, Дьобура арыллыбыт” – бүлүүдэ оноруу, иистэнии кыыс ийэтинээн (эбээтинээн, эдьийинээн) (фотопланшет, видеосюжет)</p> <p>“Аҕалар түмсүүлэрэ” – иилээн саҕалаан ыытар бөлөхтөрүнэн кыра туора күрдьэхтэри</p>	<p>Куруһуоктар үлэлэрэ</p>

			<p>кэпсэтэр, быһаарар, көрдөрөр, санаатын этэр.</p> <p>Айылба матырыяалыттан оцобуктары оцоруу (туораах, сэбирдэх, от-мас)</p> <p>Айылба матырыяала хомуйуу</p> <p>Куьунньу салат оцоруу</p>	<p>оноруу</p> <p>Кыраабыл тэлгэхэ иһин от-мас хомуйууга кыраабыл оноруу</p> <p>Кыбыы күрүөтүн өрүмүөннээһин-аҕа уолунаан субуотунньук тэрийии</p> <p>Обуруот абын хомуйууга, харайыыга оболору кытыннарыы</p>	
Алтынныы	<p>Обо сарсыарда этин-сиини чэбдигирдэн эрчиллиилэри толорор</p> <p>Улэни утуктэр хамсаныылар</p>	<p>“Ким үлэлиир-ол аһыыр”</p> <p>күннээби аһылыкка остуол тардыыга, хомуйууга</p> <p>өс хоһоону туттуу.киллэрии</p> <p>“Көтүмэх буолар түктэри” остуол тардыы кэмигэр</p>	<p>“Үлэни сирэр анньыы”- оонньуур хомуйуу, сууйуу</p> <p>Айылба муннугар үлэ- үүнээйини көрүү-харайыы.</p> <p>“Малы—салы оннугар уурбат анньыы” – оонньуулар, дьарыктар кэннэ бэйэлэрин хомунууларыгар болжомто ууран өйдөтүү</p> <p>Сэһэргэһии: “Үлэни кэмигэр</p>	<p>“Аҕалар түмсүүлэрэ” иилээн сабалаан ыытар</p> <p>“Талаана- тахсыбыт, Дьобура арыллыбыт”</p> <p>уол аҕатынаан (эһэтинээн, убаайынаан) оһоһук</p>	Куруһуоктар үлэлэрэ

		сэһэргэһиини киллэри	онорбот куһаҕан” “Салан уус ойуурга таҕыстаҕына, мас ытыр”		
Сэтинньи	Оҕо сарсыарда этин-сиини чэбдигирдэн эрчиллиилэри толорор - кыылар хамсаныыл ара	“Үлэ киһини- киэргэтэр”- “Ким үлэлиир-ол аһыыр” өс хоһооннорун туттуу.киллэри Үлэбэ сүрэҕэлдьиир куһаҕан –остуол тардыы, хомуйуу кэмигэр киллэрэн биэри, туһаныы	Сэһэргэһи: “Тарбах таһынан үлэлиир түктэри” “Уйгуну олохсутуу” – айылҕа муннугар олордуллубут үүнэһиини салгыы көрүү,эксперименнээн керуу. “Дьэ чугаһынааҕы сири- уоту, иитиэх кыылы-сүөлү көрбөт-харайбат анһыы- оруоллаах оонһууга кэпсэтиигэ киллэрэн биэри. “Үлэттэн куотар куһаҕан”- оонһуулар. Дьарыктар кэннэ бэйэлэрин хомунууларыгар болҕомто ууран өйдөтүү. Сорудахтаах оонһуулар “Арай биирдэ эн...”	“Оҕону үлэбэ сыһыарыы” – сүбэлэр, сэһэргэһиилэр. “Кыыщы түбүктэр” дьэ таһын ыраастааһын, Дьонун кытары сылдыар, кэпсэтэр, быһаарар, көрдөрөр, санаатын этэр. Үлэбэ, күннэбэ олоххо батыһыннара сылдыы. Кыра үлэни итэбэйи.	Куруһуоктар үлэлэрэ

Бытыллар кэмэ	Эти-хааны чэбдигирдэр хамсаныылар (эрчиллиилэр)	Дьуһуурустуба	Күннээби тутулга үлэ киириитэ	Төрөппүтү кытта үлэ (аҕа уолунаан; ийэ кыһынаан; эбээ, эһээ сиэнинээн)	Куруһуок үлэтэ (иитээччи бэйэтин куруһуога)
АХСЫННЫ	<p>Оҕо сарсыарда этин-сиини чэбдигирдэн эрчиллиилэри толорор.</p> <ol style="list-style-type: none"> «Орто Дойду айыллыыта» Сиһи көнөтүк туттан олоруу 1-4 төбөнү эргитии. Сиһи көнөтүк туттуу 1-4 икки илиинэн улахан төгүрүгү оноруу; 5-8-төттөрү 	<p>“Үлэ киһини кизгэтэр”, “ Үлэни сирэр аһыы”- Үлэ барыта учугэй,үлэ туһаны онорор,угуө үлэһит илиитин аһыгар туох барыта ырааһырар, тупсар. Сэһэргэһии: Сурэбэ суох отчут” сэһэн ”Сизрдээх буолуу”,стр.41 дьуһуурустуба кэмигэр сэһэргэһиини киллэрии Күннээби аһылыкка остуол тардыыга, хомуйууга</p>	<p>Эбиэт кэннэ бэйэлэрин кэннэ көрүнэн, хараныыга, хомунууларыгар болҕомто ууран өйдөтүү. “Танаһы танас курдук тут!”- Танас харалтаны таптыыр: -Танас кирэ суох буолуохтаах, кирдээх танаска ыарыы, дьан олохсуйар. - Танас алдьаммыта суох буолуохтаах,алдьаммыт сиринэн ургуер киирэр. -Танас миэстэтигэр ууруллуохтаах, дьаарыстаныллахтаах.Танаһы мээһнэ бырахтааха кир киириэн сеп. Сэһэргэһии:“ “Кирдээх танас” сэһэн кэпсээһин-“Сизрдээх буолуу” Афанасьева Л.А.-15стр. Айылба муннугар үлэ: Сибэккилэргэ уу кутуу-сыыс ыраастааһын-Сэһэргэһии: Айылба сизэрэ туома-“Оту-маһы алдьатар аһыы”.</p>	<p>Урууй курэбэ : «Мин дьизэ кэргэним». оҕо кэпсээһнэ : «Мин дьизэ кэргэним».Тереппут оҕотун урууйдарыгар болҕомтотун тардыы, оҕо уйулбатын харыстааһын, Оҕо дьизэ кэргэниээн ураты сыһыаннара, дьизэ ис-тас улэтин толоруулаара, кэпсээһнэ дьизэ кэргэнин традицияларын билиһиннэриитэ. Дьизэ кэргэһнэ оҕону сизэр-майгы өттүнэн иитиигэ сүбэлэр</p> <p>“Аҕалар түмсүүлэрэ” –иилээн саҕалаан ыттар бөлөхтөрүнэн бары муус оноһууга онороллор уһууаан иннигэр Сана Дьылга бэлэмнэһэн. Сахалыы остуоруйа туруоран оонһууга атрибут , декорация, маскарад бэлэмнэһин. Презентация + мастер–класс «Сана дьыллааһы оноһук» Дьизэ кэргэһи бары бииргэ түмсэн Сана дьыллааһы оноһук оноруу, сүбэлэһии, материал булуу.</p>	<p>“Кырачаан хаһаайка” “ Минньигэс астар” Туустаах тиэстэнэн краскалаан араас минньигэс ас онорон, краскалаан бэлэмнииллэр оонһууга</p>

	<p>түһэри. (уһуйааччы хоһоону хатылыы р) стр 6.</p> <p>4. Атаһын сарын кэтитин саһатутуу . Илиини уөһээ уунануна диэки иннэйии. Илиини уөһээ уунан ханас диэки иннэйии. 12 стр. « Олонхо: эти-сиини эрчийии» Чехордун а Н.В.</p>		<p>“Үтүө ат биир кымньыылаах, Үтүө киһи биир тылаах” диэн өс хоһоону ырытыы, сөһөргэһии. “Майгыта үчүгэй киһи биир тылаах буолар.Биир тыллаах диэн эппит тылын толорор, оннук киһиэхэ дьон эрэнэр. Онтон эппит тылыгар турбат киһиэхэ кэлин дьон итэһэйбэт, эрэммэт буолар.” Оһолор холобур аһалаллар.</p>	<p>, дьииэ кэрэннэ уеруулээх тугэни, дьоллоох оһо сааһы инэрии. Оһо дьииэ кэргэнинээн сатабылларын арыһыы, бэйэ интириэһигэр олоһуран творческой улэни саһалааһын: изотворчество, оригами, квиллинг (кумааһыны эрийии), бисероплитение, вышивка, коллекциялар пластилинынан оноһуктар, фотовернисаж уо.д.а.</p>	
ТОХСУННЬУ	<p>Оһо сарсыарда этин-сиини чэбдигирдэн эрчиллиилэри толорор</p>	<p><u>Дьуһуурустуба:</u> <u>Айылһаны кэтээн көрүү:</u>Билгэ – айылһаны кэтээн көрөн погоданы, хайдах буолуон</p>	<p>«Аптаах тыл» (өс хоһооннор, кэпсээннэр, остуоруйалар) <i>наизусть өс хоһооннору, хоһоону үөрэтии, хатылааһын, ырытыы. Оһо оһону кытта кэпсэтиитигэр, күннээһи олоххо оһоһо үтүө</i></p>	<p>“Минньигэс асчыттар”, “Саһабыллаах саһыл саһалаах” <i>Ийэ оһотунаан куйаар ститмигэр Сана Дьыллааһы, Ороһуоспатааһы киэрэгэтэр оноһуга, минньигэс амтаннаах сана дьыллааһы булуудэһэ</i></p>	<p>“Кырачаан хаһаайка” “Сана Дьыллааһы фруктовой салат”</p>

		<p>былыр былыргаттан эбээлэрбит, эһээлэрбит быһаараллар эбит. Холобурдары аҕалыы. Кыһын хаар халын буоллабына-сайынны быйанна. Халлаан халыннабына-тымныы түһэр, былыттаахха-сылыйыы.</p> <p><u>Сэһэргэһии:</u> Дьиэ иччитэ- Дьиэрдэ Бахсыын- кып кыра унуохтаах обонньор, кини дьиэбэ кирдээх, танас-сап ыһылла сытар, куһаҕан сыттаах, улаханлык хаһытыыр буоллахтарына бу дьиэбэ олохсуйбат, куотар, үчүгэи аҕалбат буолар, куһаҕаны эрэ хаалларар, малы-салы сугэрэр, ытыыры хаалларар, баай-дуол инмэт буолар.</p>	<p><i>тылы, махталы, аптаах тыллары туттуу, киллэрии.</i></p> <p><i>Оҕо кыра сааһыттан бэйэтин төрдун-ууһун, хантан төрүттээбин, тугунан дьарыктаммыттарын, туох малынан-салынан туттубуттарын билсиһии..</i></p> <p><i>«Остуоруйа туруоруу»</i></p>	<p><i>курэххэ кыттыы.</i></p> <p><i>“Олонхо кизэһэтэ”-уруһуй курэбэ, мультфильм көрүү, “Көмулук тула” сэһэргэһии эбээни, эһээни ыалдьытата ыныррыы, былыгры эбээлэрбит, эһээлэрбит саҕанаабы олобу истии, Танха диэн итэбили билиһиннэрии, алаадынан кундулээбин, “Остуоруйа дойдута” (“Бэйбэрикээн эмээхсин остуоруйатын туруоруу- саха балаҕана, иһитэ-хомуоһа, абыычай,итэбэл, кэргэн кэпсэтии, уруу итэбэлин керуу</i></p> <p><i>Төрөппүт мунһаба</i></p> <p><i>- Оҕо сөпкө сахалыы санарарын уратыта.</i></p> <p><i>статья таһаарыы: « Оҕо уонна гаджет», « Туһалаах сайтар, мультитар»</i></p> <p><i>«Эбээлээх эһээбэр ыалдьытыы » (туттар мал сал музей).</i></p> <p><i>остуоруйа туруоруутугар күүс-көмө буолуу «Остуоруйа дойдута»</i></p>	
ОЛУННЬУ	Оҕо сарсыарда этин-сиини	Дьуһуурустуба: Сэһэргэһии:	<i>Сэһэргэһии:” Уол оҕо тереегебунэ суор уөрэр...»</i>	<i>“Үрүн Уолан” крэх уолаттарга-тугу сатыылларын, туохха</i>	“Кырачаан хаһайка”

<p>чэбдигирдэн эрчиллиилэри толорор</p>	<p>Айылба муннуга: Билгэ- Дбыл туруга ханнык тыал баһыйарыттан тутулуктаах: Арбаанны- тымныыга, илинни- үчүгэйгэ, от-мас ситэр собуруунну- кураанна,от-мас хатар, хотугу- сөрүүннэ, от-мас сиппэт</p>	<p><i>Сорудахтаах оонньоулар Уолаттарга хамсаныылаах курэх (сыал ытыы, тургэнник сууруу, ыраабы ыстаныы, мас тардыыыта, кылый.. “Кыһынны түбүктэр” дьизэ тэлгэхэтигэр кыһынны түбүктэри кэпсээһин, көрдөрүү.(слайд презентация)</i></p>	<p><i>дьобурдаахтарын кердереллер. А5а, ийэ бэлэмниир,кыргыттар бэлэх бэлэмнииллэр уолаттарга. (илии оноьуга) “Биһиги уолаттарбыт” дьизэн көрсүһүү, ырытыы иштиигэ субэлэр, ыалдьыт ынырыы</i></p>	<p>“Минньигэс бичиэһиньэ” Ас астаан уолаттар бөлөхтөрүн күндүлүүлэр уолаттар күннэринэн эбэрдэ ырыа бэлэхтииллэр, открытка бэлэх ууналлар</p>
---	---	---	--	---

Бытыллар кэмэ	Эти-хааны чэбдигирдэр хамсаныылар (эрчиллиилэр)	Дьуһуурустуба	Күннээҕи тутулга үлэ киириитэ	Төрөппүтү кытта үлэ (аҕа уолунаан; ийэ кыһынаан; эбээ, эһээ сиэнинээн)	Куруһуок үлэтэ (иитээччи бэйэтин куруһуога)
Кулун тутар	Оҕо сарсыарда этин-сиини чэбдигирдэн эрчиллиилэри толорор.	“Үлэни болҕойбот куһаҕан” дьуһуурустуба кэмигэр сэхэргэһиини киллэрии Күннээҕи аһылыкка остуол тардыыга, хомуйууга “Үлэ киһини-киэргэтэр”, өс хоһоонун туттан киллэрэн биэрии	“Малы—салы оннугар уурбат анньыы” – оонньуулар, дьарыктар кэннэ бэйэлэрин кэннэ көрүнэн, хараныыга, хомунууларыгар болҕомто ууран өйдөтүү “Киһи өйүнэн-санаатынан тугу эрэ ыйданардан, илиитинэн-атаҕынан тугу эмэ онорон-олорор дииллэр” – оруоллаах оонньууга киллэрии Сэхэргэһи: “Үлэҕэ ыһыллаҕас буолуу куһаҕан” “Уйгуну олохсутуу” – айылҕа муннугар бу ыйга олордуллар үүнээйилэри олордуу, көрүү Дьонун кытары сылдыар, кэпсэтэр, быһаарар, көрдөрөр, санаатын этэр.	Дьэ кэргэннэ оҕону сиэр-майгы өттүнэн иитиигэ сүбэлэр “Иһирэх ийэлэр түмсүүлэрэ” “Талаана-тахсыбыт, Дьоһура арыллыбыт” – бүлүүдэ оноруу, иистэни кыыс ийэтинээн (эбээтинээн, эдьийинээн) (фотопланшет, видеосюжет) “Аҕалар түмсүүлэрэ” – иилээн саҕалаан ыттар бөлөхтөрүнэн кыра туора күрдьэхтэри оноруу	Куруһуок үлэтэ Электроннай Пособие
Муус устар	Оҕо сарсыарда этин-сиини чэбдигирдэн эрчиллиилэри толорор	“Ким үлэлиир-ол аһыыр” күннээҕи аһылыкка остуол тардыыга, хомуйууга өс хоһоону туттуу.киллэрии “Көтүмэх буолар түктэри” остуол тардыы кэмигэр сэхэргэһиини киллэрии	“Үлэни сирэр анньыы”-оонньуур хомуйуу, сууйуу Айылҕа муннугар үлэ-үүнээйини көрүү-харайыы. “Малы—салы оннугар уурбат анньыы” – оонньуулар, дьарыктар кэннэ бэйэлэрин хомунууларыгар болҕомто ууран өйдөтүү Сэхэргэһи: “Үлэни кэмигэр онорбот куһаҕан” “Салан уус ойуурга таҕыстаҕына, мас ытыыр”	“Аҕалар түмсүүлэрэ” иилээн саҕалаан ыттар “Талаана-тахсыбыт, Дьоһура арыллыбыт” уол аҕатынаан (эһэтинээн, убаайынаан) онорук (араас матырыйаалтан чыычаах уйата, Кыраабыл тэлгэһэ иһин от-мас хомуйууга кыраабыл оноруу	Куруһуок үлэтэ

Бытыллар кэмэ	Эти-хааны чэбдигирдэр хамсаныылар (эрчиллиилэр)	Дьуһуурустуба	Күннээҕи тутулга үлэ киириитэ	Төрөппүтү кытта үлэ (аҕа уолунаан; ийэ кыыһынаан; эбээ, эһээ сиэнинээн)	Куруһуок үлэтэ (иитээчи бэйэтин куруһуога)
Кулун тугар	Оҕо сарсыарда этин-сиини чэбдигирдэн эрчиллиилэрин онорор. “Орто дойду айыллыыта”- хамсаныылар Нэдиэлэ (ый сағаланыыта) сахалыы танас кэти, бу күн сахалыы норуот матыыштарыгар	“Үлэни болҕойбот куһаҕан” дьуһуурустуба кэмигэр сэхэргэһиини киллэри Күннээҕи аһылыкка остуол тардыыга, хомуйууга “Үлэ кийини- киэргэтэр”, өс хоһоонун туттан киллэрэн биэри	“Малы—салы оннугар уурбат анныы” – оонньуулар, дьарыктар кэннэ бэйэлэрин кэннэ көрүнэн, хараныыга, хомунууларыгар болҕомто ууран өйдөтүү “Кийи өйүнэн-санаатынан тугу эрэ ыйданардан, илиитинэн-атағынан тугу эмэ онорон-олорор дииллэр” –оруоллаах оонньууга киллэри Сэхэргэһи: “Үлэҕэ ыһыллаҕас буолуу куһаҕан”(ситуацияҕа киллэри “Арай манньык куоракка биир оҕо олоҕорбут...” “Уйгуну олохсутуу” –айылҕа муннугар бу ыйга олоҕордулар үүнээйилэри олоҕордуу, көрүү.	Дьэ кэргэннэ оҕону сир-майгы өттүнэн иитиигэ сүбэлэр “Талаана-тахсыбыт, Дьоҕура арыллыбыт” – бүлүүдэ оноруу, иистэни кыыс ийэтинээн (эбээтинээн, эдьийинээн) (фотопланшет, видеосюжет) “Аҕалар түмсүүлэрэ” – иилээн сағалаан ытар бөлөхтөрүнэн кыра туора күрдьэхтэри оноруу	Куруһуок үлэтэ Электроннай Пособие

	ырыалары группа иһигэр иһитиннэри)		Дьонун кытары сылдьар, кэпсэтэр, быһаарар, көрдөрөр, санаатын этэр.		
Муус устар	Оҕо сарсыарда этин-сиини чэбдигирдэн эрчиллиилэрин онорор Нэдиэлэ (ый сажаланыыта) сахалыы танас кэтии, бу күн сахалыы норуот матыыптарыгар ырыалары группа иһигэр иһитиннэри) Сахалыы атах оонньууларын уолаттарга, кыргыттарга арааран күрэх тэрийи “Кырачаан Боотурдар”- күрэх тэрийи (группа иһигэр Кыайбыт оҕо атын бөлөх оҕолорун кытта күрэх былдьаһар) “Олонхоҕо айылҕа	“Ким үлэлиир-ол аһыыр” күннээҕи аһылыкка остуол тардыыга, хомуйууга өс хоһоону туттуу.киллэри “Көтүмэх буолар түктэри” остуол тардыы кэмигэр сэһэргэһиини киллэри	“Үлэни сирэр анньы”-оонньуур хомуйуу, сууйуу Айылҕа муннугар үлэ-үүнээһини көрүү-харайыы. “Малы—салы онугар уурбат анньы” – оонньуулар, дьарыктар кэннэ бэйэлэрин хомунууларыгар болҕомто ууран өйдөтүү Сэһэргэһии: “Үлэни кэмигэр онорбот куһаҕан” “Салан уус ойуурга табыстабына, мас ытыыр” ситуацияҕа киллэри “Арай оморбуттар эбит биир ыаллар, кинилэр оҕолорун наһаа таптыылар, маанылыылар эбит. Бу оҕолоро улааппыт...”	“Абалар түмсүүлэрэ” иилээн сажалаан бытар “Талаана-тахсыбыт, Дьобура арыллыбыт” уол аҕатынаан (эһэтинээн, убаайынаан) оноһук (араас матырыйаалтан чыычаах уйата,	Куруһуок үлэтэ

	көстүүтэ”- хамсанылары онотторуу				
Ыам ыйа	<p>Оҕо сарсыарда этин-сиини чэбдигирдэн эрчиллиилэрин онорор “Күн улуунун дьоно, олоҕо-дьаһаҕа” – хамсанылары онотторуу</p> <p>Нэдиэлэ (ый саҕаланыыта) сахалыы таҕас кэтии, бу күн сахалыы норуот матыыптарыгар ырыалары группа иһигэр иһитиннэри</p>	<p>“Үлэ киһини-киэргэтэр”- “Ким үлэлиир-ол аһыыр” өс хоһооннорун туттуу.киллэри</p> <p>Үлэбэ сүрэхэлдьиэр куһаҕан –остуол тардыы, хомуйуу кэмигэр киллэрэн биэри, туһаныы</p>	<p>Сэһэргэһии: “Тарбах таһынан үлэлиир түктэри” “Уйгуну олохсутуу” –айылҕа муннугар олордуллубут үүнээйини салгыы көрүү, площадкаҕа таһааран олордуу.</p> <p>“Дьибэ чугаһынаабы сири-уоту, иитиэх кыылы-сүөлү көрбөт-харайбат анһыы-оруоллаах оонһууга кэпсэтиигэ киллэрэн биэри.</p> <p>“Үлэттэн куотар куһаҕан”- оонһуулар. Дьарыктар кэннэ бэйэлэрин хомунууларыгар болҕомто ууран өйдөтүү.</p> <p>Сорудахтаах оонһуулар “Арай биридэ эн...”</p>	<p>“Оҕону үлэбэ сыһыарыы”, Үлэбэ, күннээҕи олоххо батыһыннара сылдыбы. Кыра үлэни итэбэйи. –сүбэлэр, сэһэргэһиилэр.</p> <p>“Сааскы түбүктэр” дьибэ таһыгар ыраастааһын, оҕуруокка үүнээйи – олордуу ыйа.(тумук)</p> <p>Детсад таһыгар “Саха ыалын -тиэргэнэ” аҕалар, оҕолорунаан субуотунньуктара (өрөмүөннээһин)</p> <p>Дьонун кытары сылдыар, кэпсэтэр, быһаарар, көрдөрөр, санаатын этэр.</p>	Куруһуок үлэтэ

Туттуллар литературалар:

1. Сиэрдээх буолуу Л. А.. Афанасьев Тэрис, Зокуускай 1993 с.
2. Олонхо: эти-сиини эрчийи, Н.В. Чехордуна, А.С. Ефимова, Т.В. Старостина. Дьокуускай * 2009 с.
3. Оҕону сиэргэ-туомна уьуйуу. Л.А.Афанасьева.1992с.
4. Айар улэнэн иити. М.Д. Гермагенова. 1998с.

